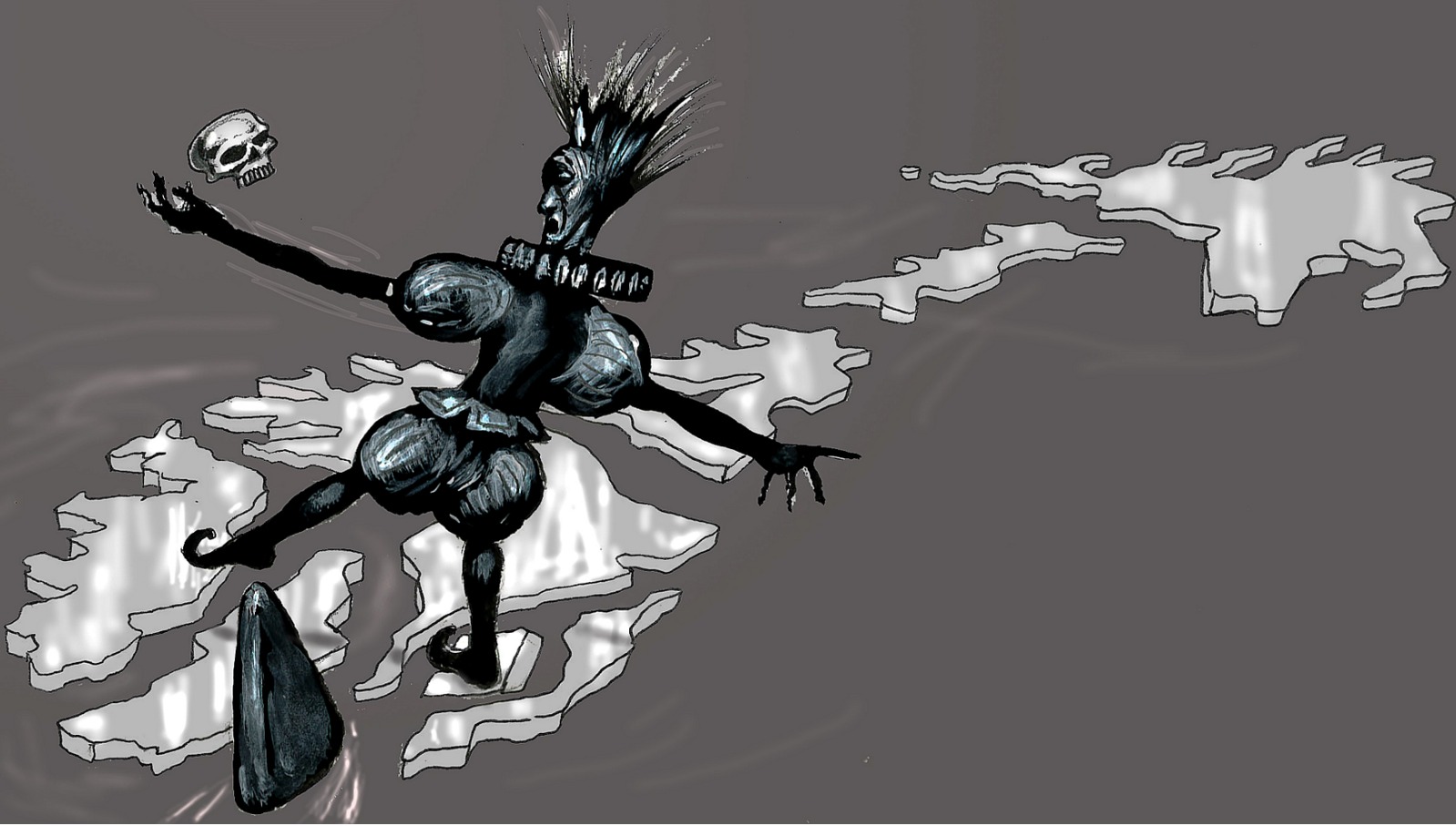

Arne Nøst har sagt sier sin mening om Kommunal og moderniseringsdepartements ekspertutvalg i denne kronikken. Illu Arne Nøst.

16-02-2018 09:38 CET

En helhetlig kulturpolitikk takk!

Den mest radikale endringen i norsk kulturpolitikk siden 1970-tallet er under oppseiling.

Kommunal og moderniseringsdepartements ekspertutvalg har i forlengelsen av region – og kommunestrukturreformene utarbeidet en rapport som gir anbefalinger om oppgaver de mener kan og bør flyttes fra nasjonalt til regionalt nivå. Utvalgets mandat er altså så se på struktur og oppgavefordelingen mellom fylke og stat.

I sine anbefalinger har utvalget blant annet foreslått at Nationaltheatret, Det norske Teatret og Riksteatret burde få sine bevilgninger direkte fra staten, mens alle institusjonsteatrene utenfor Oslo-regionen burde få sin støtte lokalt, etter lokale prioriteringer. Dette forslaget bryter fullstendig med de prinsipper og den politikk som har ligget til grunn for utviklingen av et av Nordens fremste kulturfelt, og vil være et stort kulturpolitisk feilgrep.

Det er underlig at et ekspertutvalg nedsatt i samband med regionreformen, finner det riktig å foreslå endringer av så stor kulturpolitisk betydning tilsynelatende uten å ha nødvendig innsikt, eller dialog med feltet. I dag får nesten alle institusjonsteatre utenfor Oslo brorparten av bevilgningen sin fra staten. Rogaland Teater, for eksempel, får 70 prosent av sin støtte fra Kulturdepartementet, 20 prosent fra Stavanger kommune og 10 prosent fra Rogaland fylke. Dette vil ekspertutvalget endre på, og foreslår at hele støtten burde komme fra fylket og kommunen.

Tankegangen deres synes å være dette: Den nasjonale teaterpolitikken ivaretas av Nationaltheatret, Det norske Teatret og Riksteatret. Deres virke «forutsetter et nasjonalt helhetsgrep», som de skriver. Derfor skal de fortsatt få sine bevilgninger direkte fra staten. Alle andre teatre har en eller annen form for lokal betydning og burde derfor hente hele sin støtte lokalt. Det er nettopp her misforståelsen ligger.

Det er ikke slik at distriktenes institusjoner kun har lokal betydning. Teatrene både i og utenfor Oslo er en del av det samme nasjonale nettverket og bidrar sammen til å utvikle norsk teater. Alle hyrer inn instruktører, scenografer og skuespillere fra den samme pool av talenter og utvikler dem videre. Alle drives etter det samme system av overenskomster og avtaler med fagforeningene. Alle spiller primært til glede for sin lokalbefolkning, det vi si at brorparten av billettene til forestillingene selges til de som bor innen én time fra teatret, enten det gjelder Oslo eller andre byer. Og ikke minst: forestillingene utenfor Oslo er ikke annenrangs provinsoppgulp, men fullstendig på høyde med det som produseres i Oslo.

Rogaland Teater, det sjuende største teaterhuset i landet, har de siste sju år vunnet fire nasjonale Hedda-priser for Årets beste forestilling, og vi har vunnet eller blitt nominert i mange andre kategorier også. 180 oppsetninger fra hele landet konkurrerer om slike priser årlig, og vi gjør det vel vitende om at Norge gjennom sin kulturpolitikk fram til nå vil ha kvalitet nasjonalt, og at «nasjonalt» ikke er ensbetydende med Oslo. Denne visjonen om at hele

landet skal ha tilgang til høy kvalitet skiller Norge fra en rekke land vi vil sammenligne oss med, og den norske modellen misunnes av både svenske og danske teatermiljøer.

Vi har gjennom forutsigbart statlig eierskap i teatrene kunnet satse på nyskapende, utfordrende kunstnere som også etter hvert gjør seg bemerket internasjonalt. Vi vinner priser ved å hente inn etablerte talenter, men også ved å utvikle talenter, som andre teatre drar nytte av senere. Man kan se på teatrene i Norge som et økosystem. Alle er avhengige av de andre. Ideer, former, tanker, talenter dukker opp et sted og spres ut over, vinner terreng, for så å bli utkonkurrert av den neste ideen eller formen.

To eksempler kan vise dette. Jon Fosse har hatt en fabelaktig karriere som dramatiker, med godt over tusen oppsetninger over hele verden. Han ble oppdaget på Den Nationale Scene i Bergen, og noen få måneder etter hans debut der, tikket det inn bestillingene fra bl.a. Rogaland Teater. To av de fire stykkene vi bestilte av ham, viste seg å bli to av hans mest spilte stykker internasjonalt. Rogaland Teater i Stavanger var altså med på å utvikle eller oppmuntre teaternorges største talent i moderne tid. Et annet eksempel er Sigrid Strøm Reibo, som vant Hedda-prisen for beste regi og beste forestilling med Rogaland Teaters oppsetning av Orlando i fjor. Etter endt utdanning debuterte hun i Norge ved Hålogaland Teater, og senere har hun jobbet «over alt». Orlando var hennes fjerde forestilling hos oss. Hennes siste oppgave var ved Den norske opera. Slik strømmer talentene rundt i økosystemet.

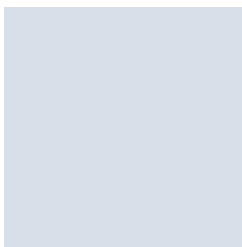
Slik hjelper det ene teatret det andre. Derfor trenger alle institusjonsteatre det samme «nasjonale helhetsgrep». Det bør være kulturdepartementet som meisler ut politikken for alle, i samarbeid med de nasjonale organisasjonene. Vi trenger én nasjonal teaterpolitikk, ikke mange lokale. Ekspertutvalgets forslag bryter med utvalgets egen «Retningslinje 4 for oppgavefordelingen». Her står det: «Oppgaver som krever stor grad av samordning, og/eller oppgaver som har store kontaktflater med hverandre, bør legges til samme forvaltningsorgan.» Teatrene har nettopp store kontaktflater med hverandre, og sektoren krever stor samordning.

Ingen forvaltere på lokalt nivå liker øremerkede statlige midler. Desto viktigere blir det, om den statlige øremerkingen forsvinner, med høy lokal kompetanse i administrasjonene, hos kultursjefer og kulturpolitikere om staten faktisk fraskriver seg en nasjonal politikk på kulturområdet. Å prioritere norsk teater videre er en nasjonal oppgave som ikke må smuldres

opp i ulike regionale prioriteringer. Norsk teater er en organisk helhet som har hatt betydelig vekst både i kvantitet og kvalitet under den nåværende ordningen. Å flytte ansvaret for teatrene utenfor Oslo over til fylkene er en drastisk endring – en endring basert på en sørgelig gammeldags forståelse av sentrum-periferi.

Norge er mer enn Oslo, og nasjonalt viktig teater finnes mange steder.

Kontaktpersoner

Pernille Kaldestad

Pressekontakt

Informasjonssjef

pernille@rogaland-teater.no

92421792